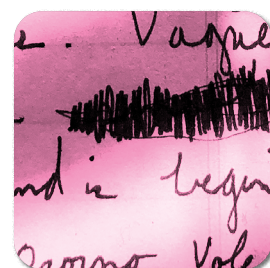
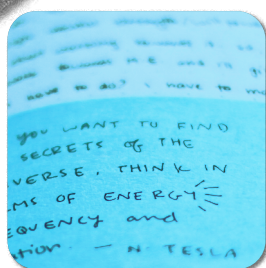

ČESKÝ JAZYK

s řešením!

Pracovní list: Porozumění textu 4

max. 2 body

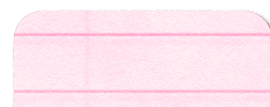
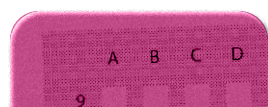
n kvůli stavbě.

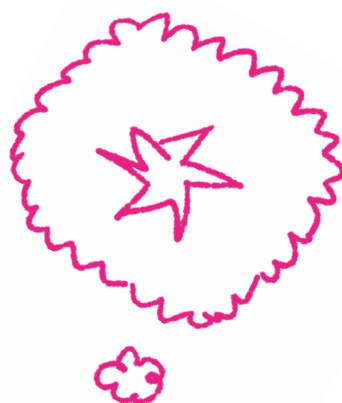
n navěky.

Příprava na
přijímačky

PRO ČTYŘLETÉ OBORY

Jak přemýšlím? ³

- 1/ Vždy si pečlivě přečtu celý text a snažím se soustředit na jeho obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
- 2/ Snažím se srovnat si v hlavě a případně si i zapamatovat, o čem byla jaká část textu, abych pak konkrétní tvrzení a informace v textu rychleji našel.
- 3/ Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1

(1) Skotská krajina je poseta tajemnými stavbami s atypickou konstrukcí: jsou postaveny výhradně z plochých neopracovaných kamenů a bez použití malty. Tyto záhadné věže se nazývají brochy. Na některých se čas nepodepsal, z jiných zbyly jen ruiny.

Brochy, které se dochovaly celé, jsou vysoké zhruba 13 metrů a z dálky svým tvarem připomínají dětské bábovičky. Vnitřní průměr těchto brochů se u země pohybuje mezi 10 a 15 metry a směrem vzhůru se zmenšuje. Věže mají dvojité obvodové zdi: v mezeře mezi vnější a vnitřní zdí se zpravidla nacházely schody, jež vedly z nádvoří do vyšších pater. Je prokázáno, že první brochy byly na území Skotska postaveny v 6. století př. n. l.

O tom, kdo a za jakým účelem je postavil, však vědci vedou dlouhá léta diskuse. Známý dosud není ani přesný počet postavených věží, zatím totiž nebyly všechny rozvaliny z dané oblasti prozkoumány.

(2) Pohled na mapu odhalí, že brochy často stojí na strategických místech, navíc bývají chráněny přírodními překážkami, např. strmými útesy. Mohly tedy plnit funkci obranných pevností. Tato hypotéza má ale háček – věže rozhodně nebyly nedobytné. Nepřítel by snadno kamennou stěnu zdolal, absence oken či ochozů na střeše totiž neumožňovala aktivní obranu.

(3) Vzhledem k uspořádání interiéru se tedy nabízí možnost, že brochy sloužily jako běžná obydlí (patrně pro vysoce postavené jedince), což by potvrzovaly i nalezené fragmenty keramiky. V jedné věži mohlo žít odhadem až dvacet lidí včetně služebnictva. Na nádvoří v přízemí byl zřejmě ustájen dobytek, v patrech se nacházely obytné prostory a skladiště potravin. Protože brochy neměly okna, jediným zdrojem světla byl oheň. Brochy se z neznámých důvodů přestaly stavět kolem roku 100 n. l., obydlené však zůstaly ještě v následujících staletích. Ačkoli se zatím nepodařilo objasnit všechny záhady kamenných věží, jedno je jisté – jde o výjimečný architektonický počín.

(www.stoplusjednicka.cz; www.dotyk.cz, upraveno)

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda prokazatelně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
1.1 První broch byl na území Skotska postaven před více než 2 500 lety.	☐	☐
1.2 Vnitřní průměr dochovaného brochů je v nejvyšším místě této stavby menší než 15 metrů.	☐	☐
1.3 Všech dvacet členů komunity, která obývala brochy, v tehdejší společnosti zastávalo vysoké funkce.	☐	☐
1.4 V mezeře mezi vnější a vnitřní obvodovou zdí brochů byly obvykle schody, po nichž bylo možné se dostat z nádvoří do vyšších pater.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

(1) Ještě v polovině 19. století bylo hlavní úklidovou pomůckou koště. Na sklonku století se sice objevily první úklidové stroje poháněné motorem, příliš účinné však nebyly. Nečistoty totiž nenasávaly, ale jen odfoukávaly.

Za vynálezce vysavače je považován Hubert Booth. Výsledkem jeho experimentů bylo koňmi tažené zařízení o velikosti drožky, které sestrojil a roku 1901 si nechal patentovat.

Boothův vysávací kočár zastavil před domem, pracovník firmy nastartoval spalovací motor zabudovaný ve stroji a poté pomocí dlouhé hadice vysál prach z domácnosti.

I přes rámus při vysávání, na nějž si mnozí Londýňané stěžovali, byl o Boothovy úklidové služby zájem. Demonstrace jeho vysavače dokonce proběhla i před královskou rodinou.

(2) Dalším průkopníkem v dějinách moderního vysávání byl školník James Spangler.

Coby astmatik se při úklidu neustále potýkal s problémy zapříčiněnými zvířeným prachem. Roku 1907 konečně objevil řešení: vynalezl první přenosný vysavač. Patent na tento převratný vynález o rok později prodal Williamu Hooverovi, zakladateli americké firmy vyrábějící domácí spotřebiče.

Za pár let pronikly přenosné vysavače i do Evropy, a to když se na trhu objevil na svou dobu obdivuhodně lehký model LUX 1, který vyrobila společnost Electrolux. Pro vysavač se rázem vžil název lux a od té doby se už nevysává, ale luxuje.

(www.idnes.cz; epochaplus.cz, upraveno)

2 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda prokazatelně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
2.1 Model LUX 1, výrobek společnosti Electrolux, byl uveden na trh v minulém století.	☐	☐
2.2 Během procesu vysávání Boothovo zařízení fungovalo výhradně na koňský pohon.	☐	☐
2.3 Patent na Spanglerův přenosný vysavač koupil v roce 1908 zakladatel jedné americké firmy.	☐	☐
2.4 Velká hlučnost Boothova vysávacího zařízení vyvolala demonstraci nespokojených občanů Londýna.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3

(1) Na vrcholu hory Corcovado, která se vypíná nad brazilským městem Rio de Janeiro do výšky 710 metrů nad mořem, stojí socha Krista Spasitele. Tento proslulý jihoamerický monument, zapsaný na seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, patří k vyhledávaným turistickým cílům. Každoročně sem zavítá přes dva miliony turistů, zejména těch zahraničních. Cestu za památkou jim usnadňuje historická železniční dráha z 19. století, jejíž konečná stanice leží asi 40 metrů pod vrcholem Corcovada.

(2) S nápadem postavit gigantickou sochu Krista Spasitele přišel jako první Pedro Maria Boss. Svůj ambiciózní plán tento kněz představil v roce 1859 brazilské princezně, ta ale projekt odmítla finančně podpořit. Údajně byl důvodem zamítnutí tehdy platný brazilský zákon, který striktně odděloval světské záležitosti od církevních. Bossova myšlenka upadla na mnoho let v zapomnění.

Originální nápad vzkřísila katolická církev v souvislosti s blížícím se významným jubileem. Základní kámen sochy Krista Spasitele byl položen v roce 1922, kdy Brazílie slavila sté výročí uznání své nezávislosti na Portugalsku. Výsledná podoba uměleckého díla však tehdy ještě nebyla známá. Architektonická soutěž, z níž vzešel vítězný návrh sochy Krista Spasitele, který na Rio de Janeiro shlíží s otevřenou náručí, totiž proběhla až o rok později.

(3) Návrh se začal realizovat v roce 1926, o pět let později byla unikátní socha slavnostně odhalena. Železobetonovou konstrukci pokrývá mastek, který soše dodal charakteristickou bílou barvu, použitá malta prý obsahuje i netradiční složky jako cukr nebo velrybí tuk. Třicetimetrová socha váží kolem 700 tun, rozpětí Kristových paží je 23 metrů. Až do roku 1994, kdy ji o 4,2 metru překonal Kristus Svornosti v Bolívii, byla brazilská socha nejvyšší sochou Ježíše na světě. Dnes drží světové prvenství polská socha Krista Krále.

(www.zoommagazin.iprima.cz; www.stoplusjednicka.cz; upraveno)

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda prokazatelně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
3.1 Jedna paže brazilské sochy Krista Spasitele měří celkem 23 metrů.	☐	☐
3.2 Nejvyšší bod brazilské sochy Krista Spasitele se nachází výše než 710 metrů nad mořem.	☐	☐
3.3 O definitivní podobě brazilské sochy Krista Spasitele bylo rozhodnuto později, než byl položen základní kámen této sochy.	☐	☐
3.4 V roce, kdy Pedro Maria Boss předložil brazilské princezně svůj záměr postavit sochu Krista Spasitele, byla již Brazílie nezávislá na Portugalsku.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

Začalo to záhy po mém návratu z kosmu. Právě jsem si v kuchyni chystal večeři, když vtom se celý dům otřásl. Z horního patra se ozval zvláštní dunivý zvuk. Spadla snad střecha? Nebo to byl meteorit? Ihned jsem utíkal nahoru.

Otevřel jsem dveře své pracovny a spatřil horu knih pod nakloněnou knihovnou. Zpod tlustých svazků kosmické encyklopedie se po kolenou vyhrabával nějaký člověk. Do tváře jsem tomu vetřelci neviděl, jeho postava mi ale byla povědomá. Po chvíli jsem ho poznal. Byl jsem to já. Jako kdybych se díval do zrcadla.

„Co to má znamenat?“ zeptal jsem se ještě klidně.

„Vysvětlím ti to,“ odpověděl nezvaný host. Usedl drze do mého křesla, vzal do ruky mou dýmku a najisto sáhl do zásuvky mého stolku pro tabák. To už na mě bylo moc.

„To je ale nestydatost!“ zařval jsem. On však jen pokynul, abych si také sedl. Dobrá, dám mu pět minut, a když se mi neomluví, vyřídíme si to jinak.

„Přece se nechceš prát, Ijone,“ s úsměvem pravil nezvaný host. „Nezapomeň, že každá má dnešní modřina bude později tvoje!“

„Jak můžeš vědět, na co jsem myslel? A co tady chceš?“

Návštěvník se pousmál a řekl: „Přicházím z roku 2661, abych ti předložil zajímavý návrh. Vědecká rada Temporistického úřadu si přeje, aby ses stal ředitelem programu TEOSVĚDĚHYP. To je zkratka pro telechronickou optimalizaci světových dějin hyperpočítačem. V našem století máme mír, daří se nám skvěle, ale co se historie týče, stále nemáme klid. Minulost planety Země je proto nutné opravit a zdokonalit na základě principů humanity. Určitě chápeš, že když má lidstvo v rodokmenu takové řeže a válečná jatka, stydíme se tlačit mezi vyspělé kosmické civilizace. Tak co na tu nabídku říkáš?“

(S. Lem, Futurologický kongres, upraveno)

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda prokazatelně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

		A	N
4.1	Protože díky svým schopnostem Ijon zjistil, na co nezvaný host myslí, začal mu vyhrožovat rvačkou.	☐	☐
4.2	Než Ijon vstoupil do pracovny, byl přesvědčen o tom, že příčinou otřesu domu bylo zřícení střechy.	☐	☐
4.3	Cílem programu TEOSVĚDĚHYP je upravit důkazy svědčící o násilnostech, které se odehrály v roce 2661.	☐	☐
4.4	Ijon sice zprvu neviděl vetřelci do tváře, díky zrcadlu umístěnému v pracovně ho však identifikoval dřív, než vetřelec nahlas promluvil.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Požadavky na psy, kteří mají sloužit v armádě, jsou vysoké. Každého budoucího armádního psa nejprve čeká zdravotní prohlídka, jejíž součástí je také rentgen kyčelních kloubů, a zkouška předpokladů, která zahrnuje mimo jiné test poslušnosti či chůze po různých typech terénu. Vybraní jedinci absolvují kurz v Centru vojenské kynologie. Zde je specialisté cvičí v dovednostech potřebných pro službu v armádě. Třeba psi, jejichž úkolem bude hledat drogy, procházejí náročným výcvikem zaměřeným na speciální pachové práce. Vycvičení psi jsou poté přiděleni ke konkrétnímu vojenskému útvaru.

Dovednosti všech armádních psů jsou rozvíjené kondičním tréninkem a také se pravidelně testují. Kritéria pro splnění takového testu jsou skutečně přísná: souhrnný výsledek za všechny disciplíny včetně poslušnosti musí být minimálně 70 % bodů. Pokud pes jednou neuspěje, může test opakovat, po druhém neúspěchu musí znovu absolvovat kurz. Zásadní je ovšem zkouška poslušnosti: jestliže ji pes nezvládne, bez možnosti reparátu se ihned vrací do kurzu. Kdyby totiž pes neposlechl psovodův příkaz během ostré akce, mohlo by to mít tragické následky pro celou vojenskou jednotku.

Délka služby armádního psa závisí na jeho zdravotním stavu, obvykle psi slouží šest až devět let. Důchod pak většinou prožijí se svými bývalými psovody v jejich domovech.

(www.acr.army.cz, upraveno)

5 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda prokazatelně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

		A	N
5.1	Pes, který slouží v armádě, alespoň jednou absolvoval rentgenové vyšetření kyčelních kloubů.	☐	☐
5.2	Průměrná doba, po kterou armádní pes slouží u konkrétního vojenského útvaru, je devět let.	☐	☐
5.3	Pokud armádní pes splní zkoušku poslušnosti a ostatní disciplíny pouze na 70 %, musí se vrátit zpět do kurzu.	☐	☐
5.4	Zkouška předpokladů, kterou absolvuje budoucí armádní pes, se skládá celkem ze dvou částí, a to z testu poslušnosti a z chůze po různých površích.	☐	☐

Postup a správné řešení k ÚLOZE 1:

1.1 První broch byl na území Skotska postaven před více než 2 500 lety.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o době výstavby prvního broch. V první části textu se uvádí, že první broch byly postaveny v 6. st. př. n. l., tedy před více než 2 500 lety.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

1.2 Vnitřní průměr dochovaného broch je v nejvyšším místě této stavby menší než 15 metrů.

Najdu v textu místo, ve kterém je zmíněn průměr dochovaného broch. V první části textu se uvádí, že vnitřní průměr broch je u země mezi 10 až 15 metry a směrem vzhůru se zmenšuje.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

1.3 Všech dvacet členů komunity, která obývala broch, v tehdejší společnosti zastávalo vysoké funkce.

Najdu v textu místo, kde se píše o počtu členů komunity a o jejich postavení. Ve třetí části si všimnu věty, která říká, že v jedné věži mohlo žít odhadem až dvacet lidí včetně služebnictva.

Tvrzení není pravdivé. – NE

1.4 V mezeře mezi vnější a vnitřní obvodovou zdí brochů byly obvykle schody, po nichž bylo možné se dostat z nádvoří do vyšších pater.

Najdu v textu místo, kde se o umístění schodů v broch píše. V první části textu je napsáno, že broch měly dvojité obvodové zdi a v mezeře mezi vnější a vnitřní zdí se zpravidla nacházely schody, jež vedly z nádvoří do vyšších pater.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

Postup a správné řešení k ÚLOZE 2:

2.1 Model LUX 1, výrobek společnosti Electrolux, byl uveden na trh v minulém století.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o době uvedení modelu LUX 1 na trh. V posledním odstavci se uvádí, že tento model se objevil pár let poté, co pronikly přenosné vysavače do Evropy. V předchozím odstavci pak najdu, že přenosný vysavač byl vynalezen v roce 1907, tedy ve 20. století.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

2.2 Během procesu vysávání Boothovo zařízení fungovalo výhradně na koňský pohon.

Najdu v textu místo, ve kterém je zmíněno Boothovo zařízení. V první části textu se uvádí, že jeho zařízení sice bylo taženo koňmi, ale při procesu vysávání byl nastartován spalovací motor, který byl ve stroji zabudován.

Tvrzení není pravdivé. – NE

2.3 Patent na Spanglerův přenosný vysavač koupil v roce 1908 zakladatel jedné americké firmy.

Najdu v textu místo, kde se píše o prodeji Spanglerova patentu. Ve druhé části se píše, že patent prodal Williamu Hooverovi, zakladateli americké firmy.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

2.4 Velká hlučnost Boothova vysávacího zařízení vyvolala demonstraci nespokojených občanů Londýna.

Najdu v textu místo, kde se o hlučnosti vysávacího zařízení píše. Na konci první části textu je napsáno, že i přes rámus při vysávání, na který si mnozí Londýňané stěžovali, byl o tuto službu zájem. Demonstrace je zmíněna v následující větě pouze ve významu názorné ukázky.

Tvrzení není pravdivé. – NE

Postup a správné řešení k ÚLOZE 3:

3.1 Jedna paže brazilské sochy Krista Spasitele měří celkem 23 metrů.

Najdu v textu místo, kde se objevuje údaj o délce 23 metrů. Ve třetí části textu se dočtu, že rozpětí Kristových paží je 23 metrů, nejedná se tedy o délku jedné paže.

Tvrzení není pravdivé. – NE

3.2 Nejvyšší bod brazilské sochy Krista Spasitele se nachází výše než 710 metrů nad mořem.

Najdu v textu místo, ve kterém je zmíněn údaj o výšce 710 metrů. Hned v první větě textu se uvádí, že hora Corcovado se vypíná do výšky 710 metrů nad mořem. Z textu víme, že socha Krista se nachází na vrcholu této hory.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

3.3 O definitivní podobě brazilské sochy Krista Spasitele bylo rozhodnuto později, než byl položen základní kámen této sochy.

Najdu v textu místo, kde se píše o roce, ve kterém byl položen základní kámen. Ve druhé části textu se píše, že základní kámen byl položen v roce 1922 a hned v další větě se dočtu, že výsledná podoba uměleckého díla tehdy ještě nebyla známá.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

3.4 V roce, kdy Pedro Maria Boss předložil brazilské princezně svůj záměr postavit sochu Krista Spasitele, byla již Brazílie nezávislá na Portugalsku.

Najdu v textu místo, kde se o obou událostech píše. Ve druhé části textu se uvádí, že brazilské princezně byl nápad předložen v roce 1859. V následujícím odstavci pak zjistíme, že položení základního kamene v roce 1922 proběhlo u příležitosti stého výročí nezávislosti na Portugalsku.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

Postup a správné řešení k ÚLOZE 4:

4.1 Protože díky svým schopnostem Ijon zjistil, na co nezvaný host myslí, začal mu vyhrožovat rvačkou.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o možné rvačce. Zhruba v polovině textu se dočteme, že Ijon myslel na to, že by si to s nezvaným hostem vyřídil jinak, nikdy to ale neřekl nahlas a neměl ani žádné zvláštní schopnosti.

Tvrzení není pravdivé. – NE

4.2 Než Ijon vstoupil do pracovny, byl přesvědčen o tom, že příčinou otřesu domu bylo zřícení střechy.

Najdu v textu místo, ve kterém je zmíněn otřes domu. V prvním odstavci textu se Ijon ptá sám sebe, co by mohlo otřes domu způsobit, a jako jednu z možností zvažuje i zřícení střechy.

Tvrzení není pravdivé. – NE

4.3 Cílem programu TEOSVĚDĚHYP je upravit důkazy svědčící o násilnostech, které se odehrály v roce 2661.

Najdu v textu místo, kde se píše o programu TEOSVĚDĚHYP. V posledním odstavci se píše, že návštěvník přišel z roku 2661 a že je nutné opravit minulost, ve které k násilnostem docházelo.

Tvrzení není pravdivé. – NE

4.4 Ijon sice zprvu neviděl vetřelci do tváře, díky zrcadlu umístěnému v pracovně ho však identifikoval dřív, než vetřelec nahlas promluvil.

Najdu v textu místo, kde se Ijonovi podařilo identifikovat vetřelce. Ve druhém odstavci textu se uvádí, že vetřelec mu by povědomý, po chvíli ho poznal a bylo to, jako by se díval do zrcadla. O žádném skutečném zrcadle v místnosti se ale nedočteme.

Tvrzení není pravdivé. – NE

Postup a správné řešení k ÚLOZE 5:

5.1 Pes, který slouží v armádě, alespoň jednou absolvoval rentgenové vyšetření kyčelních kloubů.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o rentgenovém vyšetření kyčelních kloubů. V druhé větě textu se uvádí, že každý budoucí armádní pes musí absolvovat zdravotní prohlídku, jejíž součástí je i rentgenové vyšetření kyčelních kloubů.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

5.2 Průměrná doba, po kterou armádní pes slouží u konkrétního vojenského útvaru, je devět let.

Najdu v textu místo, ve kterém je zmíněn údaj devíti let služby. Na konci textu se uvádí, že délka služby psa závisí na jeho zdravotním stavu a obvykle jde o šest až devět let. Není zde spojitost s konkrétním vojenským útvarem ani se nejedná o průměrnou délku služby.

Tvrzení není pravdivé. – NE

5.3 Pokud armádní pes splní zkoušku poslušnosti a ostatní disciplíny pouze na 70 %, musí se vrátit zpět do kurzu.

Najdu v textu místo, kde se píše o splnění zkoušek na 70 %. V textu se uvádí, že výsledek za všechny disciplíny včetně poslušnosti musí být minimálně 70 %, jinak se zkoušky opakují.

Tvrzení není pravdivé. – NE

5.4 Zkouška předpokladů, kterou absolvuje budoucí armádní pes, se skládá celkem ze dvou částí, a to z testu poslušnosti a z chůze po různých površích.

Najdu v textu místo, kde se o zkoušce předpokladů píše. V prvním odstavci textu se dozvím, že zkouška předpokladů zahrnuje mimo jiné test poslušnosti či chůzi po různých typech terénu. Je zde uvedeno „mimo jiné“, tedy zkouška obsahuje i jiné části.

Tvrzení není pravdivé. – NE